

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

בעזרת ה' נעשה ונצליח

יום ו' ערש"ק א' ור"ח כסלו תשפ"ב

פרשת תולדות

גליון תק"י

שנה י"א

מפי ספרים וסופרים

יצחק מעדיף לברך את עשיו!

הקליניקה [עסק המרפאה] שלי תעבור לרשותו, לאחיו האחרים אין עניין בה. המוניטין שלי גדול, הלקוחות שלי מכירים אותו, יגיעו אליו והוא יתפרנס בכבוד.

לעומתו - אחיו זקוקים לכסף כדי להמשיך בבזבזנות שלהם. אין לי ספק כי עד מהרה לא יישאר מכל הוני מאומה, בטיפשותם הם יבזבו אותו מיד.

אך חושש אני שאם אתן גם לו כמותם, יבואו הם אל האח הקטן וידרשו את ממונו בטענה: "שכל העושר שלך הוא מאבינו הרי קיבלת חלק כחלק ובנוסף את רזי המקצוע..."

קעת שלא קיבל הוא מאומה, ממילא לא תהיה להם תרעומת על אחיהם הקטן..."

כן הוא הנמשל: יצחק ידע שיעקב יסתדר עם הקב"ה שהרי לימוד התורה יביא עמו עושר וכבוד כמאמר הז"ל: "אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד..." הוא רצה למנוע מעשיו להתנכל לבנו יעקב בעתיד ולכן העדיף לברך דווקא את זה שזקוק יותר...

"בעבור תברכך נפשי בטרם אמות" ביאור הכתוב הוא, שיעקב ביקש לברך את עשו, לכאורה קשה, מדוע יצחק מבקש לברך את עשיו ולא את יעקב? מתרץ האלשיך הקדוש על פי משל למה הדבר דומה: לרופא גדול ומצליח, שהיו שבעה ילדים. לצערו, כולם היו הוללים ומתענגים על הרווחים הגדולים שהגיעו מייצור התרופות מצמחים טבעיים שרק לאנשים שהגיעו בשעריו. כולם למעט בנו הקטן אשר ישב ולמד את סודות הרפואה, עמד על דרך גידול הצמחים המיוחדים ואף לא פעם רקח תרופות בעצמו כאביו נעדר מהקליניקה [עסק המרפאה].

הרופא הזקין ולקראת מותו קרא לעורך דין וביקשו לרשום צוואה. העו"ד שהכיר את בנו המוצלח של הרופא אמר: "אני מבין בוודאי כבודו רוצה לרשום הכול על הבן הקטן?" "לא", השיב האבא, "רשום הכול על ששת הבנים האחרים ולקטן אל תיתן כלום!"

התפלא עורך הדין ושאל מדוע? השיב הרופא החכם: "בני הקטן אינו זקוק לכסף שלי. הרי כשאמות - כל

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

וגו', לזאת קרא לבאר שבעה לפי שהברית גרמה למציאת המים. (אמונת משה)

כוחה של תפילה

מפרש"י ז"ל: הרבה הפציר בתפילה. אף שיצחק עצמו לא זקוק להפציר הרבה - הרבה והפציר - בתפילתו, כדי להועיל לדורות הבאים, שאף אם לא יהיו ראויים לתקבל תפילתם. (ישמח ישראל)

לא יצא, כל לא רצה להיות שכנו של עשיו

ויתרוצצו הבנים בקרבה... ותלך לדרוש את ה' (כ"ה, כ"ב). מפרש"י ז"ל: כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת. אם כי היותו בבטן אמו לומד הוא תורה מהמלאך, ובכל זאת - יעקב רץ ומפרכס לצאת - משום שלא רצה להיות שכנו של עשו, אף שמלאך מלמדו תורה. (הרה"ק ר"י מווארקא ז"ע)

מפרש"י ז"ל: שיגיד לה מה תהא בסופה.

רבקה חששה שיש לה בן הפכפך, פעם צדיק ופעם רשע, לפיכך שאלה מה יהיה בסופו צדיק או רשע, ועל כך נענתה שיש לה שני בנים, האחד רשע מתחילתו ועד סופו ואילו השני צדיק גמור. (קול שמחה)

סתמום פלשתים (כ"ו, ט"ז)

מאחר שלא חידשו מאומה אלא עסקו בחיקוי מדת אברהם, גרמו לסתימת הברות. (קול שמחה)

צדיק נסתר

ראו ראינו כי היה ה' עמך (כ"ו, כ"ח). רק לאחר ראייה כפולה ומכופלת - ראו ראינו - ניתן לנו להבחין בצדקתך, לפי שכל עבודתך היא בהצנע לכת. (הרה"ק רמ"מ מווארקא ז"ע)

זכות אבות

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק (כ"ה, י"ט) היינו שיצחק תלה הכל רק בזכות אברהם ולא בזכות עצמו כלל, ונעשה בעיניו בטל כעין ממש, ולפיכך לו ולא לה, כי הוא בכח הביטול העצום עורר אין העליון הנקרא מזל עליו, וכמבואר בליקוטי תורה עיי"ש, וכאשר ראה אאע"ה כח הביטול מיצחק, אז הבין יקרת ערך בנו ביתר שאת, ונחשב בעיניו לידה חדשה מה שלא ידע עד עתה, וכש"נ (תהילים ד', ז) בני אתה אני היום ילדתיך, וזה גיל יגיל אבי צדיק (משלי כ"ג, כ"ד), גילה אחר גילה (בר"ס"ג, א), כאשר נתעלה ממדרגה למדרגה. (ישמח ישראל)

תלה הכל בבנו הצדיק ובעצמו לא תלה כלום

ואלה תולדות יצחק בן אברהם (כ"ה, י"ט) כ"ק אאמו"ר ז"ע דיבר בקדשו בפירושו זה הפסוק, שאאע"ה הלך תמיד במחשבה שהוא מצד עצמו אין לו שום זכות במה לתלות, רק זה הזכות שיש לו בן כזה הגון ושמו יצחק, ויצחק תלה הכל בזכות אביו אברהם, וזה היה הילוכם ודרכם בקודש תמיד. (ישמח ישראל)

"הברית גרמה למציאת המים"

ויקרא אותו שבעה וגו'. פרש"י ז"ל: שבעה ע"ש הברית. ונראה לי הטעם שקרא לבאר ע"ש הברית לפי שהיה בדעתו שהברית גרמה למציאת המים, כמ"ש וילכו מאתו בשלום וזה היה הברית כמבואר בכתוב שם, וכדאיתא (בסוף עוקצין) אין כלי מחזיק לברכה אלא השלום, לזאת כאשר באו עבדי יצחק ביום ההוא ויאמרו לו מצאנו מים תלה יצחק אע"ה דבר זה בשלום שביניהם שהוא כלי מחזיק ברכה, וברכה היינו מים כמ"ש (שופטים א') ותאמר לו הבה לי ברכה כי ארץ הנגב נתתי ונתתה לי גלת מים

ווארט

דרכי עבודת הצדיקים

וכל הבריות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלישתים וימלאום עפר, ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד (בראשית כ"ו ט"ו-ט"ז).

וזה מצינו בעת שהצדיקים יש להם התחברות להרשעים אי אפשר להם להיות בעבודת השלימות, וכך מצינו באברהם אחר שהלך לוט ממנו כתיב

וירא אליו ה', אבל בתחלה לא היתה התגלות כ"כ. וכן כאן בעת שהיה יצחק מחובר לפלשתים לא היה אפשר לו לזכות להעבדות לחפור הבארות, שהם היו רשעים גדולים, שכך ראינו בהסתימה כתוב "ויסתמום פלשתים וימלאום עפר" שהם ברשעתן סתמו הבארות בעפר וצורורות שיהא קשה יותר מהתחלת חפירת הבאר. ויצחק היה צריך לפתוח אותם והיה בזה עבדות קשה מהתחלה, לכך כתיב "ויאמר אבימלך לך מעמנו", ואז היתה לו התפרדות מן הרשעים, ולכך "וישב יצחק ויחפור את בארות המים" שיכול לזכות לעבדות השלימות.

(מהר"ש מבבל)

קדושת בני הצדיקים ומעלתם

ואלה תולדות יצחק בן אברהם וגו' (כ"ה, י"ט). ברשי ז"ל לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נעתברה שרה לפיכך צר הקב"ה קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם.

כי ליצני הדור רומז על אותן האנשים שאינם מאמינים בצדיקים שאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם, ואומרים אשר רק אבותיהם היה בכוחם להשיע כל טוב, אבל על בניהם מטיילין דופי אשר אין בכוחם כך.

וכך היו ליצני הדור אומרים אשר אך אברהם אע"ה ה' פועל ישועות בקרב הארץ ומודים אשר בשבילו נברא העולם כי כתיב בתורה אלה תולדות השמים והארץ בהבראם [ודרשו ז"ל] אל תקרי בהברא"ם אלא באברה"ם שנבראו שמים וארץ בשביל אברהם. אבל יצחק בנו לא היה בכח ידו לפעול טובות. ואומרים אשר מאבימלך נעתברה שרה, היינו מאב"י מל"ך הוא הקב"ה כמ"ש בספרים, ממנו נעתברה שרה היינו השררות והעשירות, ולא מיצחק באו הטובות לאדם, רק מהקב"ה אב"י מל"ך. לפיכך צר הקב"ה קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם, מעשה אבות ירשו בנים, ובכח בן הצדיק לפעול ישועות וטובות כמו אביו, ומעשה אבותיהם בידיהם וככח האב בן כח הבן.

(עטרת ישועה)

מרגניתא דיצחק פנינים בסדר פסוקי פרשת השבוע

לע"ז הרה"ח ר' יצחק
בר הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל
נלב"ע ו' סיון תשע"ד

(תורי זהב)

הברכה אחת היא לך אבי. הלא יש במשמעו הרבה ברכות, ברכות נפשיות וגופניות, וכבר חלקנו הגופניות הם שלי אל אצלת לי ברכה נחלקנו יחד ותן לי חלקי אשר נאצלת ממני שהם גופניות עוה"ז. לכן חזר ונתן לו אותן הברכות ממש משמני הארץ ומטל השמים שהם לתתא אבל יעקב נטל לעילא.

(מגלה עמוקות)

במד"ר מפרש למה היו אמותינו עקרות מפני שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים. י"ל בדרך הלצה, דהנה מדרך העולם שהבנים מבטלים אבותם מתלמוד תורה ותפלה במקריהם אשר לא טוב, ולכך אנו מבקשים שיתן לנו זרעא חייה וקיימא די לא יפסוק מפתגמי אורייתא שנוכל להגות בתורה ובמצוות עב"ז שיהיו בריאים ושלמים כל הימים ולא יבטלו אותנו בדאגותיהם עליהם. כמ"ש לא תגרעו מלבניכם דבר יום ביומו, ר"ל לא תגרעו מעבודתכם ע"י בניכם דבר יום ביומו, וזהו שהיו עקרות כדי שיוכלו להתפלל בדיעה מיושבת כי הקב"ה מתאוה לתפילתן של הצדיקים.

(תפארת שלמה)

הקול קול יעקב הידים ידי עשו. י"ל שהגיע יעקב אבינו לקבל את הברכות מיצחק אבינו ע"ה, אמר יצחק הקול קול יעקב והידיים ידי עשו ולא הכירוהו, אע"פ שהקול קול יעקב, לומד ומתפלל, אבל אם הידיים ידי עשו - מעשי ידיי אינם כשרים, אין משאו ומתנו באמונה, אזי ולא הכירו, אין יצחק מכירו כבר ומחשיבהו כעשו.

(אמרי חיים, ויזניץ)

ויעתר יצחק לה' לנבא אשתו (כ"ה, כ"א). ירצה, כי תפילה בהכרח שתהא בשמחה ובהתלהבות, להודות על העבר ולבקש על העתיד, אבל בעצבות לא יפעול מאומה. ודרך נשים לבקש רחמים בדמעות, וכדאיתא בגמרא (ב"מ מ"ט) שדמעתי מצויה, ומן הסתם גם רבקה ע"ה התפללה בדרך זו, אבל יצחק אבינו ע"ה התפלל בשמחה היפוך מתפילתה, וזה שאמר לנבא, וע"ז אמר ויעתר לו ה', לו בגלל שמחת התפילה.

(בית יצחק, ווארק)

יעקב מפרכס לצאת וכו', ובשעה שהיתה עוברת על בתי עבודת כוכבים עשו רץ ומפרכס לצאת. וקשה, ניחא עשו שהיה מפרכס לצאת לפני בית עבודה זרה, אבל יעקב אשר המלאך לימד אותו במעי אמו כל התורה כולה, כדברי הגמ' (נדה ל') עה"כ (איוב כ') מי יתנני כירחי קדם כימי אלקי ישמרני, אלו ירחי לידה ומלמדין אותו כל התורה כולה, א"כ למה היה מפרכס לצאת, הלא המלאך היה לומד אתו תורה, אלא שלא היה חפץ להשאר יחד עם עשו באותו "חדר" אפילו ללמוד תורה.

(באהלי צדיקים בשם הרמ"מ מווארק)

ויעקב איש תם יושב אהלים (כ"ה, כ"ז). מפרשי ז"ל: תם לבו כן

פיו מי שאינו חריף לרמאות קרוי תם. לכאורה קשה לפירושו הלא יעקב היה חריף לרמאות את הרשעים כדמצינו שרימה לעשו בבכורה ובברכות, וגם בלבן, וי"ל דאיש נקרא מי שהוא מושל על דבר כמו איש מלחמה, וכן יעקב נקרא איש תם, שהיה מושל של התמימות להשתמש בו בעיתו. והשתמש תמיד בתמימות בלבו כן היה אך כשהוכרח השתמש ברמאות כדכתיב (תהילים י"ח, כ"ז) עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל. וז"ל רש"י מי שאינו חריף לרמאות קרוי תם לבד, אבל יעקב היה נקרא איש תם.

(דברי יחזקאל)

מה שהיה יצחק אבינו אוהב את עשו הרשע, כי יצחק היה בחינת משיח, שמלמד זכות אף על כל הרשעים, וגם איתא (אבות פ"א משנה י"ב) אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, שע"י אהבה מקרבן לתורה. והיה סובר יצחק שגם בעשו יפעל כן, אבל באמת כתיב ביצחק (כ"ז, א') "ותכדין עייני מראות", שלא ראה האמת שהיה עשו בחי' רע גמור, בחינה המתנגדת להקדושה מקצה עד הקצה, וא"כ איך שייך בו הדרך הנ"ל.

(אמרי פנחס)

ויקרא שמו עשו (כ"ה, כ"ה) מפרשי ז"ל: שקראו לו כך על שם

שהיה נעשה ונגמר בשערו. ואפשר גם לפרש שקראו לו כך על שם תכונתו, שהיה עשוי וגמור בעיני עצמו, ולא ראה צורך להתאמץ לעלות למדרגות יותר נעלות. אבל "יעקב" הוא מלשון "עקב", לשון ענווה, על שם שהיה קטן ושפל בעיני עצמו כאילו לא השיג עדיין מאומה, ובכל פעם השתדל והתאמץ לעלות ולהתחיל מחדש.

(שם משמאל)

נראה לכאור בדרך צחות, כי הנה דרכם של הרשעים שלכל רמאות בעוה"ז יש להם כח וחשק רב, אך כשמגיעים לתורה או לכל דבר מצוה חשים הם חלושים, עייפים ותשושים, וכמו שפירשו צדיקים "ואתה עיף ויגע ולא ירא אלוקים", דהיינו כשמרגיש עייפות ויגיעה בעבודת השי"ת, סימן הוא שאינו ירא אלוקים. והנה ידוע ד"אנכי" מרמז על התורה"ק, כענין "אנכי ה' אלוקיך", וזהו שאמר עשו "כי עייף אנכי", דכאשר היה מגיע לדבר תורה או מצוה הרגיש עייפות וכך חלפו לו כל שנותיו ללא תורה ומצוות.

(שיח יעקב יוסף)

והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צואריך. י"ל דיצר הרע מוסיף מצות שמצוה לרודפו ולהודפו וכיוצא בזה ומוסיף על תרי"ג. וזהו אמרו כאשר תריד ר"ל שתעשה מצוה אחת יתירה על תרי"ג ויהיה תרי"ד מצות אל תאמר בדעתך שאתה מוסיף אלא ופרקת עולו שהוא פריקת

מעשי צדיקים

לידתו של הרה"ק רבי מנחם מענדיל מרימנוב זיע"א (ליומא דהילולא ל' מרחשון)

מסופר על מוכסן יהודי שגר באחד הכפרים, את פרנסתו מצא בכבוד, ואף זכה לחיבתו של הפרץ, אדון הכפר, רק דבר אחד היה חסר לו למוכסן: הוא

ואשתו לא זכו להיפקד בבנים, ועל כך היה צערם גדול. באחד הימים בא אליו הפריץ ואמר לו: עומד אני לעקור למדינה אחרת, ועל כן עלי למכור את כל רכושי, ומכיון שמצאת חן בעיני ומכיר אני אותך כאדם ישר ונאמן, אהיה מוכן למכור לך את כל אדמתי ונכסי תמורת עשירית משוויים האמיתי. אך זאת - אך ורק בתנאי אחד, עליך לשלם לי את כל הסכום במזומנים בתוך ימים ספורים. שמע המוכסן את ההצעה ולבו התרחב משמחה, הזדמנות שכזו להתעשר פתע פתאום בקלות רבה. אולם שמחתו לא היתה שלמה, הסכום שדרש הפריץ, אף כי היה זה רק עשירית מהערך האמיתי של הרכוש, גם זה לא היה בידו.

לאחר שעזב הפריץ את הבית, פנה המוכסן להתייעץ באשתו, ולאשה היתה עצה: הן יש לנו עצמנו בית, נמכור אותו, כן נמכור גם את כלי הכסף ותכשיטי הזהב שברשותנו, ואם יחסר לנו מעט כסף להשלמת הסכום הדרוש, ניקח הלוואה מקרובים ומידידים. הסכים בעלה, ומיד נחפז למכור את כל אשר לו, סוף סוף היה בידו הסכום הדרוש, שמח וטוב לב פנה לביתו של הפריץ, לבצע את העסקה.

עודנו צועד בדרך ולאזינו הגיעו קולות בכי ואנחה: "אוי ואבוי, אוי ואבוי". עצר המוכסן, מבקש לדעת מנין בוקעים הקולות, עד מהרה הבחין כי מאחד הבתים שבצד הדרך עולים קולות השבר. פנה לעבר הבית ונכנס פנימה, ומה ראות עיניו? במרכז הבית עומדים אשה ושבעת ילדיה הקטנים וזועקים מרה, על שאביהם נפטר והניח אותם לאנחות בלי מזון וכלי בגד ללבוש.

דמעות נקו בעיניו של המוכסן, מצבם הקשה של האלמנה ושבעת היתומים נגע ללבו, בלי להסס הגיש לאלמנה את סכום הכסף שבידו ואמר לה: "קחי את הכסף הזה וחיי בו את נפשך ונפשות ילדייך. הביטה האלמנה בצדור בכסף שבידה ולא האמינה למראה עיניה, היה זה סכום עתק. בטוחה היתה, שהיהודי הניצב לצידה מהתל בה, ועל כן סירבה לקחת את הכסף. רק משחזר האיש והבטיח, כי הוא נותן לה את הכסף במתנה גמורה, נאותה האשה לקבלו.

מעשהו של האיש עשתה רושם גדל בשמים, אדם מישראל מסר נפשו למען קיום מצוה, אדם מישראל ויתר על כל העושר הרב הצפוי לו, ונשאר חסר כל, וזאת כדי להחיות נפשות אומללות. החליטו בבית דין של מעלה, כי אדם שכזה זכאי למתנה חשובה ביותר בעבור מעשהו הגדול והאצילי.

שמע זאת השטן ובא לפני בית דין של מעלה ואמר: "לכל הצדיקים בטרם ניתנה להם מתנה מן השמים, ניתן להם נסיון, לכן עלי לרדת ולנסות את האיש הזה, והיה אם יעמוד בנסיון, יזכה במתנה שהוחלט לתת לו". שמע זאת אליהו הנביא וזכר לטוב ואמר: "אם אמנם יש הכרח בנסיון, ארד אני ואנסה את האיש, שכן עלול השטן להעמידו בנסיונות קשים שבהם לא יוכל לעמוד, ועלול להיכשל חלילה". ואכן הסכימו בבית דין של מעלה, כי אליהו הנביא ירד ויעמיד את המוכסן בנסיון.

ומה עשה המוכסן, לאחר שנתן את כספו לאלמנה, והוא עצמו נותר חסר כל? בלבו גמלה החלטה לצאת ולנדוד בדרכים, מעיר לעיר ומעירה לעירה, "אולי יחוס עלי ה' יתברך, וישלח לי בדרך זו הצלחה" קיווה היהודי. הוא יצא לדרך, צעד וצעד, עד אשר עם ערוב היום התקרב לפאתי עיר כלשהי, כשירדה האפלה, נכנס לעיר, ולהיכן פונה יהודי בהגיעו לעיר זרה? כמובן, אל בית הכנסת, אך בטרם נכנס לבית הכנסת, גמר אומר בלבו, שלא יבקש

ואשתו לא זכו להיפקד בבנים, ועל כך היה צערם גדול. באחד הימים בא אליו הפריץ ואמר לו: עומד אני לעקור למדינה אחרת, ועל כן עלי למכור את כל רכושי, ומכיון שמצאת חן בעיני ומכיר אני אותך כאדם ישר ונאמן, אהיה מוכן למכור לך את כל אדמתי ונכסי תמורת עשירית משוויים האמיתי. אך זאת - אך ורק בתנאי אחד, עליך לשלם לי את כל הסכום במזומנים בתוך ימים ספורים. שמע המוכסן את ההצעה ולבו התרחב משמחה, הזדמנות שכזו להתעשר פתע פתאום בקלות רבה. אולם שמחתו לא היתה שלמה, הסכום שדרש הפריץ, אף כי היה זה רק עשירית מהערך האמיתי של הרכוש, גם זה לא היה בידו.

לאחר שעזב הפריץ את הבית, פנה המוכסן להתייעץ באשתו, ולאשה היתה עצה: הן יש לנו עצמנו בית, נמכור אותו, כן נמכור גם את כלי הכסף ותכשיטי הזהב שברשותנו, ואם יחסר לנו מעט כסף להשלמת הסכום הדרוש, ניקח הלוואה מקרובים ומידידים. הסכים בעלה, ומיד נחפז למכור את כל אשר לו, סוף סוף היה בידו הסכום הדרוש, שמח וטוב לב פנה לביתו של הפריץ, לבצע את העסקה.

עודנו צועד בדרך ולאזינו הגיעו קולות בכי ואנחה: "אוי ואבוי, אוי ואבוי". עצר המוכסן, מבקש לדעת מנין בוקעים הקולות, עד מהרה הבחין כי מאחד הבתים שבצד הדרך עולים קולות השבר. פנה לעבר הבית ונכנס פנימה, ומה ראות עיניו? במרכז הבית עומדים אשה ושבעת ילדיה הקטנים וזועקים מרה, על שאביהם נפטר והניח אותם לאנחות בלי מזון וכלי בגד ללבוש.

דמעות נקו בעיניו של המוכסן, מצבם הקשה של האלמנה ושבעת היתומים נגע ללבו, בלי להסס הגיש לאלמנה את סכום הכסף שבידו ואמר לה: "קחי את הכסף הזה וחיי בו את נפשך ונפשות ילדייך. הביטה האלמנה בצדור בכסף שבידה ולא האמינה למראה עיניה, היה זה סכום עתק. בטוחה היתה, שהיהודי הניצב לצידה מהתל בה, ועל כן סירבה לקחת את הכסף. רק משחזר האיש והבטיח, כי הוא נותן לה את הכסף במתנה גמורה, נאותה האשה לקבלו.

מעשהו של האיש עשתה רושם גדל בשמים, אדם מישראל מסר נפשו למען קיום מצוה, אדם מישראל ויתר על כל העושר הרב הצפוי לו, ונשאר חסר כל, וזאת כדי להחיות נפשות אומללות. החליטו בבית דין של מעלה, כי אדם שכזה זכאי למתנה חשובה ביותר בעבור מעשהו הגדול והאצילי.

שמע זאת השטן ובא לפני בית דין של מעלה ואמר: "לכל הצדיקים בטרם ניתנה להם מתנה מן השמים, ניתן להם נסיון, לכן עלי לרדת ולנסות את האיש הזה, והיה אם יעמוד בנסיון, יזכה במתנה שהוחלט לתת לו". שמע זאת אליהו הנביא וזכר לטוב ואמר: "אם אמנם יש הכרח בנסיון, ארד אני ואנסה את האיש, שכן עלול השטן להעמידו בנסיונות קשים שבהם לא יוכל לעמוד, ועלול להיכשל חלילה". ואכן הסכימו בבית דין של מעלה, כי אליהו הנביא ירד ויעמיד את המוכסן בנסיון.

ומה עשה המוכסן, לאחר שנתן את כספו לאלמנה, והוא עצמו נותר חסר כל? בלבו גמלה החלטה לצאת ולנדוד בדרכים, מעיר לעיר ומעירה לעירה, "אולי יחוס עלי ה' יתברך, וישלח לי בדרך זו הצלחה" קיווה היהודי. הוא יצא לדרך, צעד וצעד, עד אשר עם ערוב היום התקרב לפאתי עיר כלשהי, כשירדה האפלה, נכנס לעיר, ולהיכן פונה יהודי בהגיעו לעיר זרה? כמובן, אל בית הכנסת, אך בטרם נכנס לבית הכנסת, גמר אומר בלבו, שלא יבקש

חזקנו קורא נא

לחזקו ולעידוד לימים אלו

להתפלל גם שנראה בעינינו שטוב לנו

אמר הכותב עם המאמר: בשבוע שעבר - פרשת חיי שרה, הרחבנו לדבר פה במאמר על התפילה שאנו מחויבים לבקש מרבש"ע בכל עת, ואפילו שזה עומד לעינינו, מחויבים אנחנו להתפלל לרבש"ע ולבקש על הכלל ועל הפרט. רציתי להרחיב עוד את הדברים, אבל משום שלא היה מקום על גבי הגליון, ראיתי לנכון להביא השבוע מעשה מרטיט שהיה אצל הבעש"ט, שזה בהמשך למאמר בשבוע שעבר על כח התפילה. והדברים באים בקשר אחיד עם חלק גדול מפרשת השבוע - פרשת תולדות, וע"כ בתוך המאמר. ובברכה שנדע איך ומתי להתפלל ולבקש מאת רבש"ע, ולהיוושע בכל טוב.

והבעש"ט הקדוש היה מורה ומדריך להם מה לעשות, שכן רק הוא שענינו צפו למרחקים, ראה מה צריך לחזק. מעשה שהיה כך היה. הבעש"ט הורה לתלמידיו שיקראו לאלכסיי העגלון, וציוה עליו לרתום את העגלה והסוסים להכינם לקראת נסיעה. הבעש"ט עלה יחד עם מס' תלמידים, ולא עברו כמה רגעים, והעגלה תפסה כנפיים, ועפה כנשר מעל כל הכפרים והעיירות, עד שנעצרו בפתחה של בית.

כידוע שהבעש"ט הק' זי"ע היה נוסע לחזק בכפרים ובעיירות, הוא היה נוסע בכל נסיעה עם מספר תלמידים, ועל כולנה היה האחראי על הנסיעה אלכסיי העגלון, ומיד שהיו יושבים על העגלה, העגלה הייתה עפה בשמים מעל כפרים ועיירות, עד שהיו עוצרים באיזה שהוא, ובזאת הייתה להם סימן משמים שהם צריכים לבוא ולבדוק על מה ולמה הם הגיעו לאותו מקום,

לאחר שנכנסו אל תוך הבית, הבעש"ט הורה לבעה"ב להכין להם סעודה, שכן לא הגיע לפיהם זה שעוות רבות אוכל או שתיה. והבעה"ב הכין להם סעודה נאה ומכובדת. לאחמ"כ ביקש הבעש"ט שיכין להם חדר ללמוד, וכן חדרים לשינת הלילה, שכן הם הולכים לשהות פה מס' ימים. וכך הם שהו שם חמשה ימים, שהבע"ב העמיד לרשותם שלש ארוחות ביום, ועומד לרשותם בכל מה שהם צריכים בעניני הגשמיות. לבינתים הוא הוציא סכומים גדולים למען כל הוצאות הארוחות וכיוצא בהם, עד כדי כך שהוא מכר את כלי הכסף שברשותו, ושזה גם נגמר הוא מכר את התכשיטים של בני ביתו, ושזה גם נגמר הוא לקח הלוואות עד כדי שהוא משכן את הבית.

לאחר חמשה ימים יצאו הבעש"ט ותלמידיו מהבית, והבעה"ב ביקש מהם שהיות והם הגיעו מהעיירה מעזיבוז, שזיכרו אותו אצל מאור עיני ישראל הבעש"ט הק' ז"ע, והם התחייבו למלא זאת. וכך חזרו חזרה אל עיירת מעזיבוז. ומשהגיע אותו יהודי אל ביתו, הוא שמע בכיות עם בקשות לפת לחם או לכוס מים, אבל מה לעשות שהוא מכר הכל, וגם את הבית הוא משכן. וירא בצר לו, הוא יצא החוצה, והתפלל חרש אל אבינו שבשמים תפילה מלב נשבר: אנא, רבונו של עולם. זכיתי פה לארח תלמידי חכמים שזכו להסתופף בצילו של הבעש"ט הק', וזכיתי שהם יהיו תחת קורת ביתי למשך חמשה ימים רצופים. והזכיה הגדולה שהייתה לי, שהבאתי להם כל מה שביקשו בענינים הגשמיים על הצד הטוב ביותר. ואפילו עד כדי כך שמכרתי את הכל, הכל כולל הבית, ואין בידי פרוטה למחצה. אנא רבונו של עולם, לא שואל על מה ולמה הגיע לי לעת כזאת לראות את בניי מבקשים ללחם, או למה הייתי צריך לתת להם, שלי אין מספיק לילדיי, אלא עשיתי הכל בשמחה. אמנם שמח אני על מה שעשיתי, אבל מאידך מבקש ומתחנן אני אליך רבון כל העולמים על תינקות של בית רבן, ששואלים ומבקשים ללחם, אנא הזמן לי כפי צורכיי. וכך חזר לביתו שמח ובטוח נאמנה, שבוודאי לא יחסר לו כלום.

אותו יהודי עשה איזה השקעה, ונחל הצלחה מרובה בסייעתא דשמיא למעלה מן המשוער, והפך להיות מעני וחסר כל, לאחד מהעשירים הגדולים.

יום א' הוא נסע לאיזה מקום, ובדרך הוא עבר על יד העיר מעזיבוז, והוא ביקש מהעגלון שהוא רוצה להיכנס אל הבעש"ט, והוא נכנס, ביקש ברכה, והבעש"ט בירך אותו בהצלחה מרובה בכל אשר יפנה.

אחר שיצא מהקודש פנימה, קרא הבעש"ט לאותם תלמידים שהיו עימו באותה העת חמשה ימים רצופים בבית של אותו יהודי. והוא שאל אותם אם הם מכירים את מי שיצא הרגע מהדרו. וניסו להיזכר מה קרה ברבות השנים, אבל העלו חרס בידם, ואז הבעש"ט ביקש לומר את דבריו:

היהודי שיצא הרגע מהדרו, הוא אותו יהודי שנתן לי אוכל ושתיה חמשה ימים על הצד הטוב ביותר. ומעשה שהיה כך היה. שבשמים למעלה היה מוכן לו שפע גדול, אבל מה לעשות שהוא היה מסתדר תמיד עם מה שיש לו, ושהוא סוגר את החודש, ושזה מספיק לו. וכשאני ראיתי זאת ברוח הקודש צויתי ליסוע לשם תיכף ומיד. והוא נתן לנו כל מחסורינו, ומכר את כלי הכסף שברשותו, ואת התכשיטים של בני ביתו, וגם מישכן את ביתו, על מנת שיהיה לנו מה לאכול ולשתות כל העת. לאחר החמשה ימים, הוא יצא מביתו לאחר שראה את בניו שואלים ומבקשים ללחם, והוא התפלל תפילה חרישית לרבש"ע, ותפילתו התקבלה.

הזוה"ק (בפרשתן דף קל"ז ע"ב) כותב (הבאנו את הביאור 'מתוק מדבש' למען ירוץ עיני הקורא), וז"ל: "בא וראה עשרים שנה נשתחה יצחק עם אשתו ולא הולידה עד שהתפלל עליה, ואז ותהר רבקה אשתו, לפי שהקב"ה מתאוה ורוצה בתפלתם של הצדיקים, בשעה שהם מבקשים לפניו בתפלתם על מה שהם צריכים. הטעם הוא, כדי שיתרבה ויתוסף שפע עליון הנקרא שמן משחת קודש לכל מי שצריך, ע"י תפלתם של הצדיקים, כי בתפלתם הם מוסיפים כח למעלה, ועי"ז נשפע שפע רב לכל מי שצריך".

ויש לנו להוסיף פה את דברות קדשו של רביה"ק בעל ה"תפארת שלמה" ז"ע שכותב בזה הלשון: "ותתן את המטעמים ואת הלחם ביד יעקב בנה. יבואר עפ"י הדברים הנ"ל אעפ"י שכל פעולת המצות והתפלה נגמרת ע"י השכינה הקדושה. וגם כי הקב"ה אינו צריך כלל לפעולת האדם. אך כי זה רצונו ית"ש שיהיה התחלת המעשה והפעולה ע"י הצדיק באתערותא דלתתא כמ"ש בזוה"ק פ' פנחס דף רמ"ב ע"ש שבא אליהו הנביא לרשב"י ע"ה ואמר לו שהקב"ה אומר משמו הסוד של הקרבנות. והנה הש"י ידע זאת מקודם אך מחמת כי רצונו ית"ש לעשות נחת רוח למטה להצדיק להיות צדיק מושל ביראת אלהים. וז"ש לתת שכר טוב לצדיקים שמקיימן את העולם כנ"ל. כי באתערותא דלתתא אתער לעילא להוריד השפעות טובות לקיום העולם. וזה פירוש מאמר הכתוב 'ותתן את המטעמים' הם המעש"ט והם בחי' מיין נוקבין. ואת הלחם הם ההשפעות בבחי' מיין דכרין, הכל ע"י יעקב בנה הם הצדיקים שבכל דור ודור שהם בבחי' הדעת כנ"ל".

ועוד מביא ה"תפארת שלמה" וכה דבריו: "בדרך הלצה. במד"ר מפני מה היו אמותינו עקרות מפני שהקב"ה מתאוה לתפלתם של צדיקים. דהנה מדרך העולם שהבנים מבטלים אבותם מתלמוד תורה ותפלה במקריהם אשר לא טוב. ולכך אנו מבקשים שיתן לנו זרעא חייא וקיימא די לא יפסוק מפתגמי אורי"י שנוכל להגות בתורה ובמצות עב"ז שיהיו בריא"י ושלמים כל הימים ולא יבטלו אותנו בדאגותיהם עליהם. כמ"ש לא תגרעו מלבניכם דבר יום ביומו. ר"ל לא תגרעו מעבודתכם ע"י בניכם דבר יום ביומו. וזהו שהיו עקרות כדי שיוכלו להתפלל בדיעה מיושבת כי הקב"ה מתאוה לתפלתן של הצדיקים".

ללמדינו בא המעשי צדיקים אצל הבעש"ט הק' ותלמידיו הקדושים, וגם בדבריהם הקדושים של הזוה"ק והתפארת שלמה, שלאדם מוכן שפע גדול בשמים למעלה, ברוחניות ובגשמיות, ואדם חושב שהוא עושה השתדלות, ושהוא 'סוגר' את החודש אז הכל בסדר, והכל מתנהל על מי מנוחות. לכך באים הצדיקים שהקב"ה שתל לנו בכל דור ודור, לעזור את האדם להתפלל ולבקש מהש"י על בני חיי ומזוני רויחא, ואפילו שנראה הכל טוב וישר, לבקש ולהתפלל ממי שהכל שלו, והוא יכול להשפיע כל טוב ברוחניות ובגשמיות.

לעת כזאת שלרבים נשבר פת לחמם, ולא יודעים לאיפה ללכת ומאיפה להתחיל, זה הזמן הנכון של כולנו להתפלל מרבש"ע על הכלל והפרט, וע"י שנעשה את ההשתדלות שלנו באתערותא דלתתא כל נעורר את כל ההשפעות הטובות שמוכנים ומזמנים לנו מאתערותא דלעילא.

ומה טוב ומה נעים לסיים בתפילה המרטיטה שחיבר הרה"ק מהר"י מבעלזא ז"ע: "רבונו של עולם בלבי איני יודע מה שחסר לי ועל מה להתפלל - רבש"ע אתה הרי יודע מה שחסר לי ומה שטוב לי, כי אתה עמדי. לכן יהי מרוצה לפניך תפילתי, כאילו ביקשתי, כאילו התחננתי, על כל מה שאני צריך. ותיתן לי מה שחסר לי, ומה טוב לי, ותאזין תמיד לתפילתי אשר אתפלל לפניך". וכן יהי רצון.

הגליון נודב ע"י א' מחשובי אנ"ש שליט"א להצלחה בכל הענינים ברוחניות ובגשמיות, ולכל טוב.

עלון זה נתרם

כתובת מייל של מערכת הגליון

a13215113@gmail.com

הודעה משמחת

ב"ה, לכל המעוניין ניתן לתרום בעמדות "קהילות" וב"דרים פלוס" הפרוסות בבתי כנסיות ברחבי הארץ והעולם ע"ש "עלון אשרי האישי"

או במספר טלפון ("קהילות"):

073-275-7000, ולהקיש קוד 8915

אין צורך להפיל את המטעמים על מינכם ולחם אגרום אפנחה
אשרי ד האישי

לע"נ

מרת מלכה בת הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה - נלב"ע ד' שבט תשע"ד ולע"נ הרב אברהם בן הרה"ח ר' יוחנן דב הלוי ע"ה נלב"ע ז' אדר תשע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

לע"נ הרה"ח רבי יוסף אלימלך בן הרה"ח רבי חיים אליעזר ז"ל נלב"ע י"א אלול תשע"ח ת. נ. צ. ב. ה.

נודב לע"נ הרב מרדכי מנחם מנדל בן הרב אהרן אריה ז"ל נלב"ע ה' תמוז תשפ"א ולע"נ האשה החשובה מרת רבקה בת הרב משה חיים ע"ה ת. נ. צ. ב. ה.

המעוניין לתרום להוצאות העלון להצלחה, ברכה או לע"נ יפנה לעורך הבה"ח ישראל פינגבוים ה"י, או להפקיד בבנק פועלים, סניף 533, מס' ת-ן 540321- ע"ש ישראל בנימין פינגבוים. ניתן לתרום מכספי מעשר.